

MESLEKİ TURİZM EĞİTİMİ

Murat AKSU*
Turgay BUCAK†

ÖZET

Mesleki eğitim, milli eğitim sisteminin bütünlüğü içinde endüstri, tarım ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklerinin bütününden oluşmaktadır. Turizm eğitiminin genel eğitimden farklı olarak algılanmaması ve genel eğitim içerisinde yapılması gerekmektedir. Turizm eğitiminin her aşamasında kişilerin pratik bilgi ve becerilerle donatılması gerekmektedir. Sektörün dinamikliğinden dolayı verilecek eğitiminde dinamik bir yapıda olması gerektirmektedir. Başka bir ifadeyle, artan rekabet ortamında varolabilmenin temel şartlarından biri nitelikli insan gücüdür. Bu da ancak etkin ve kaliteli turizm eğitim ve öğretimiyle ve turizm okullarından mezun olmuş kişilerin sektörde çalışmasıyla sağlanabilir. Tüm bunlardan dolayı bu çalışmanın amacını turizmde nitelikli personel ihtiyacının karşılanmasında mesleki eğitimin önemi vurgulamak oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Meslek, Eğitim, Turizm

VOCATIONAL TOURISM EDUCATION

ABSTRACT

Vocational education consists in harmony of industry, agriculture, service sector along with planning, searching, developing, organization and coordination any kind of vocational and technical training and also its management, supervision and education activities in unity of national educational system. Tourism education shall not be perceived as a different kind of education and be regarded as a part of general education. Individuals shall be taught practical knowlegde and skill in every stage of the tourism education. Since the sector has its own dynamics the providing education must share the same dynamics. In other words to be able to survive in increasing competition environment qualified workforce is one of the basic vitalities. And this can only be actualised by efficent and qualified tourism education and employing the vacational school of tourism

* Öğr. Gör. Dr., ÇOMU, Ezine Meslek Yüksekokulu, drmurataksu@comu.edu.tr

† Yrd. Doç. Dr., ÇOMU, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O., turgaybucak@comu.edu.tr

graduates in the sector. Therefore, the study aims to emphasis the importance of vocational training for fullfilling the need of qualified personals in tourism.

Keywords: Vocational, Education, Tourism

1. GİRİŞ

Eğitim, genel olarak bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamı olarak tanımlanmaktadır (Tezcan, 1996:3). Eğitim, aynı zamanda toplumun gelişme düzeyini gösteren, kalkınmanın temel güdüleyici bir ögesi olan, toplumdaki aydın tabakanın miktarını arttıran, bu insanların karakterlerini geliştiren, milli birliği sağlayan önemli ve vazgeçilmez bir öge olarak kabul edilmektedir (Ataklı, 1992:64). Mesleki eğitim, milli eğitim sisteminin bütünlüğü içinde endüstri, tarım ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklerinin bütününden oluşmaktadır (Atay ve Yıldırım 2008:395).

Gelişmekte olan ülkelerde sanayinin alternatifi, ekonomik gelişmenin ve kalkınmanın itici güçlerinin en önemlisi olarak turizm sektörü görülmektedir. Bu anlamda turizm hareketlerinden daha fazla pay alabilmek için ülkemizde dahil olmak üzere birçok ülke, turizm işletmelerinin sayısını ve kapasitelerini çeşitli teşvik tedbirleriyle hızla artırmaya başlamıştır. Sektörel anlamdaki bu hızlı gelişmeyle birlikte 1980'li yıllardan sonra ülkemizde de hızla artan tesis ve yatak kapasitesi ile sağlanan hizmet çeşitliliği beraberinde, meslekî eğitim almış nitelikli işgücü açığı sorununu gündeme getirmiştir. Diğer sektörlerdeki ekonomik mal ve hizmet üretiminde olmadığı kadar, turistik mal ve hizmet üretiminin kendine özgü özellikleri ve turizm sektörünün emek-yoğun bir özellik göstermesi nedeniyle, turizm sektöründe eğitilmiş nitelikli işgücü ihtiyacının önemi ortaya çıkmaktadır (Kızılırmak, 2012:1).

Turizm eğitiminin her aşamasında kişilerin pratik bilgi ve becerilerle donatılması gerekmektedir. Sektörün dinamikliğinden dolayı verilecek eğitiminde dinamik bir yapı da olması gerektirmektedir (Hacıoğlu vd. 2008:15). Başka bir ifadeyle, artan rekabet ortamında varolabilmenin temel şartlarından biri nitelikli insan gücüdür. Bu da ancak etkin ve kaliteli turizm eğitim ve öğretimiyle ve turizm okullarından mezun olmuş kişilerin sektörde çalışmasıyla sağlanabilir (Ünlüönen, 2000:218). Tüm bunlardan dolayı bu çalışmanın amacını turizmde nitelikli personel ihtiyacının karşılanmasında mesleki eğitimin önemi vurgulamak oluşturmaktadır.

2. MESLEKİ TURİZM EĞİTİMİNİN AMACI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Dünya genelinde turizm eğitimi kapsamında üzerinde asıl durulan konu, mesleki eğitimidir. Genel olarak mesleki eğitim, “bir toplumdaki bireylerin meslek sahibi olabilmeleri ve mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yetenekleri kazandırarak, kişinin kabiliyetlerinin fiziksel, entelektüel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden geliştirilmesi süreci” olarak tanımlanmaktadır (Aymankuy ve Aymankuy, 2002:29).

Turizm eğitiminin genel eğitimden farklı olarak algılanmaması ve genel eğitim içerisinde yapılması gerekmektedir. Eğitimin amacı, insanların bilgi ve becerilerinin artırılması, onların topluma iyi bir vatandaş olarak kazandırılmasıdır. Bu paralelde, turizm eğitim ve öğretimi, emeğe dayalı turizm kesiminde verimliliği artırmak, turiste doğrudan doğruya hizmet vermek, personelin yetki, yetenek ve sorumlulukları arasında denge kurmayı sağlayacak davranış standartlarının kazanılmasını içeren süreci kapsamaktadır. Turizm sektörünün toplumsal bir olgu olma özelliği ve belirli ölçülerde toplumun her kesimini ilgilendirmesi, bu sektöre yönelik verilecek eğitimin, sadece mesleki formasyon odaklı olmasını değil, aynı zamanda toplumsal amaçlarının da bulunmasını kapsamaktadır. Diğer taraftan turizm anlayışı ve psikolojisi yaratılmasına yönelik bir programın; işletme, personel ve kamuoyuna “ turizmin insani yönü” denilebilecek bir anlayışı yerleştirmesi beklenmektedir (Tarakçıoğlu 2005:44 aktaran Hacıoğlu vd. 2008:18).

Mesleki turizm eğitiminin amaçları aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Hacıoğlu vd. 2008:15):

- Eğitim yoluyla teorik ve pratik ilişki kurmak,
- Turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmak,
- Turizm sektörüne yetişmiş kalifiye personel sağlamak,
- Turizmin ekonomik kalkınmadaki yerini ve önemini anlatmak,
- Vatandaşa olumlu bir turizm bilinci yaratmak,
- Turizm sektöründe çalışanlara mesleki bir formasyon kazandırmak,
- Turistik işletmelerde çalışanların bilgi ve becerilerini artırmak,
- İnsanların turizme ilgisini çekmek,
- Nitelikli turizm eğitmenleri yetiştirmek.

Meslekli turizm eğitiminin gerekliliği şu şekilde ifade edilmiştir (Ünlüöner ve Boylu, 2005; Pelit ve Güçer 2006).

- Turistin beklediği hizmet kalitesini yükselmesi; eğitilmiş insan gücü turizm faaliyetlerinde yer alan fiziki elemanlara etkinlik ve anlam kazandıran bir unsurdur. Eğitilmiş insan unsurunun yeterliliği, turistin beklediği düzeyde hizmet almasını sağlamaktadır.

- Yoğun rekabet ortamı; yoğun bir rekabetin yaşandığı dünya turizm piyasalarına, standarda uygun ve kaliteli turistik mal ve hizmetle girebilmek için hem genel olarak toplumun turizmin önemini kavraması, hem de yeterli sayıda nitelikli personelin olması gerekmektedir. Nitelikli personelin yetiştirilebilmesi ise, ancak kaliteli turizm eğitimi ile mümkündür.
- Turizm işletmelerinin emek-yoğun olması; turizmin üst yapı kaynaklarını oluşturan temel unsurlardan olan işletmelerin, ürettiği ve satışa sunduğu ürünlerin emek-yoğun olması, bu süreçte görev alan bireylerin işlerinin uzmanı olması, diğer bir ifadeyle kalifiye nitelik taşımalarını gerekli kılmaktadır. Çalışanların bu süreçteki katkıları ise, şüphesiz ki alanlarıyla ilgili gördüğü eğitimle orantılı olacaktır.

Tarihsel süreç içinde Türkiye’de turizm eğitimine ilişkin faaliyetler, büyük ölçüde planlı dönem içerisinde gelişme göstermiş olmakla birlikte, bu işin başlangıcı planlı dönem öncesine kadar gitmektedir. 1890 yılına kadar turizm eğitim ve öğretimi ile ilgili herhangi bir düzenleme söz konusu değilken, 29 Ekim 1890’da Osmanlı Devleti’nce, “Seyyahlara Tercümanlık Edenler Hakkında 190 Sayılı Nizamname” yürürlüğe konulmuştur. Biraz yabancı dil bilen gayrimüslimler özel ve serbest bir meslek olarak tercüman rehberlik yapmışlardır. Cumhuriyet döneminde ise 1925 yılında “1730 Sayılı Seyyah Tercümanları Hakkında Kararname” çıkarılmış ve buna göre bir de yönetmelik yayınlanmıştır. Bu konuda görevlendirilmiş olan belediyeler, bu işe tam sahip çıkmadıkları için bu kararname ile de istenilenler yapılamamıştır. Bu dönemden itibaren Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, turist rehberlerinin yetiştirilmesinde ve turizm eğitim öğretimi ile ilgili yayınların hazırlanması ve yayınlanmasında önemli rol oynamıştır. Türkiye’de düzenli olarak turizm eğitimi 1953 yılında Ankara ve İzmir Ticaret Liselerinde turizm meslek kurslarının açılması ve bazı turizm derneklerinin de tercüman rehberlik kurslarını düzenlemeleri ile devam etmiştir. Yine, İstanbul’da 1955 yılında ve İzmir’de 1960 yılında turist rehberliği kursları açılmıştır. Bunların yanında “7334 Sayılı İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri Kanunu” gereğince bir ihtisas kolu olarak turizm bölümlerinin kurulması ve 1961-62 öğretim yılında Ankara Otelcilik Okulunun açılması, planlı dönemin hazırlık safhasında gerçekleşen gelişmelerdir (Ünlüönen ve Boylu, 2005:13-14).

Planlı dönem içerisinde ise, yine “otelcilik okulu” adıyla 1967-68 öğretim yılında İstanbul’da, 1975-76 öğretim yılında Kuşadası’nda okullar açılmış, bu okulların adı 1975 yılında “Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi” olarak değiştirilmiştir. 1984-85 öğretim yılında bir kısım derslerin öğretimini yabancı dille yapan “Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri” açılmıştır. Bu okullar; 1975-76 öğretim yılında “resepsiyon”, “servis” ve “mutfak” bölümleri olmak üzere, 1987-88 öğretim yılında “resepsiyon”, “servis”, “mutfak” ve “kat hizmetleri” olmak üzere, 1993-94 öğretim yılından itibaren ise, “resepsiyon”, “servis”, “mutfak”, “kat hizmetleri” ve “seyahat acenteciliği” bölümleri olmak üzere bölümlere ayrılmıştır (MEB, 1999: 23).

Üniversiteler düzeyde turizm eğitimi ise ilk olarak, Ankara'da Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu'na 1965-66 öğretim yılından itibaren turizm bölümünün ilave edilmesi ile kurulan Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu'nda verilmeye başlanmıştır. 1982 yılından itibaren Gazi Üniversitesi bünyesine alınmıştır. 1992 yılında itibaren de Gazi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi olarak faaliyet göstermektedir. Daha sonraki yıllarda ise turizmle ilgili olarak değişik üniversitelerde bölümler açılmıştır; 1969 yılında Ege Üniversitesi bünyesinde olan daha sonra 1982 yılında Dokuz Eylül Üniversitesine bağlanmış, 1975 yılında Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi bünyesinde olan daha sonra Balıkesir Üniversitesine bağlanmış, 1980 yılında Çukurova Üniversitesine bağlı olarak kurulan Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi 1992 yılında Mersin Üniversitesine bağlanmış, 1982 yılında Erciyes Üniversitesi bağlı olarak kurulan 1984 yılında Nevşehir Üniversitesi bünyesine katılmıştır. Bundan sonra ise yükseköğretim kanununun öngördüğü şartlarda ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren birimler kurulmuş ve zaman içerisinde sayıları artmış, isimleri değişmiş ve binlerce mezun vermişlerdir.

Bugüne gelindiğinde; ülkemizde turizm eğitim, örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Örgün turizm eğitimi veren öğretim kurumları, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde, mesleki turizm eğitimi veren okullardan oluşmaktadır. Mesleki eğitim (Örgün) içerisinde yer alan turizm eğitiminin temel amacının, turizm sektöründe iş görecekle elemanları temel eğitimden geçirmek, tüm eğitim alanlara turizm bilinci ve felsefesini kazandırmak, yönetim tekniklerini öğretmek ve dünyada hakim, kabul görmüş anlayışa uyum sağlamak, yeni kavram, fikir ve teknolojileri kavrayabilecek üst düzey turizm profesyonellerini yetiştirmek olduğu söylenebilir (Atay ve Yıldırım 2008:395).

Yaygın turizm eğitimi ise; gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki kurslar niteliğinde bir görünüm arz etmektedir (Pelit ve Güçer 2006:143). Toplum düzeyinde yaygın eğitim adı da verilen bu Turizm eğitiminin genel amacını incelediğimizde, toplum bireylerinde turizm bilincini yerleştirmek, turizmin yaratıcı kaynaklarını koruyarak, sevgiyi ve anlayışı geliştirmek, turiste karşı eşit ve dürüst hizmet etmenin ahlak ve terbiyesini vermek, gerçek sevgiye ve konukseverliğe dayalı davranış biçimini oluşturmaktadır. (Kızılırmak, 2012:2).

3. TÜRKİYE'DEKİ MESLEKİ TURİZM EĞİTİMİ

Genel turizm eğitimi kapsamında, yaygın ve örgün turizm eğitimi olarak iki ana başlık altında eğitim verilmektedir. Yaygın turizm eğitiminin amacı, toplumda turizm bilincini uyandırmak; Örgün eğitim olarak da adlandırılan meslek düzeyinde formasyon veren turizm eğitim ve öğretiminin amacı ise, turizm sektörünün değişik dalları için bilgili, becerikli, yetenekli, verimli ve bilinçli elemanlar yetiştirmektir (İbicioğlu vd. 2003:5).

Yaygın turizm eğitimi, toplumda turizm bilincini yerleştirmek, yaratıcı kaynaklarını koruyacak sevgiyi ve anlayışı geliştirmek, turiste karşı eşit ve dürüst hizmet etmenin ahlak ve terbiyesini vermek, gerçek sevgiye ve konukseverliğe dayalı bir davranış biçimi oluşturmayı amaçlayan öğretim türüdür. Örgün turizm eğitimi ise turizm sektörünün değişik faaliyet dalları için bilgili, becerikli, yetenekli, verimli ve bilinçli elemanlar yetiştirmeyi amaçlayan eğitimidir. Yaygın turizm eğitimi, Turizm Bakanlığı'na bağlı eğitim kurumları ve özel eğitim birimleri tarafından verilen kursları kapsarken, örgün turizm eğitimi de orta öğretim ve yükseköğretim düzeyindeki örgün programları kapsamaktadır (Atay ve Yıldırım 2008:398).

Tablo 1: Türkiye'deki Yaygın Turizm Eğitimi Veren Kurum/Kuruluşlar

Kültür ve Turizm Bakanlığı <ul style="list-style-type: none"> • Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü • Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı • Yaygın Eğitim Dairesi Başkanlığı • Turist Rehberliği Dairesi Başkanlığı
Milli Eğitim Bakanlığı <ul style="list-style-type: none"> • Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü • Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü • Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı • Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı <ul style="list-style-type: none"> • İş-Kur İşgücü Uyum Dairesi Başkanlığı
AB Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi Başkanlığı
Meslek Kuruluşları
Açıköğretim Fakültesi <ul style="list-style-type: none"> • Açıköğretim Sistemi • Uzaktan eğitim
Sosyal kuruluşlar
Üniversiteler
Belediyeler
Sendikalar
Özel Eğitim Kurumları
İşletmeler

Kaynak: Hacıoğlu, Necdet., Kaşlı, Mehmet., Şahin, Seda. ve Tetik, Nuray. (2008). Türkiye'de Turizm Eğitimi, s: 13, Ankara: Detay Yayıncılık

Türkiye'de yaygın eğitim veren kurumlar incelendiğinde geniş bir yelpaze ortaya çıkmaktadır. Bu hem iyi hem de kötüdür. İyi yanı, turizm konusunda insanların bilgilendirilmesi çabaları geniş bir alana yayılmıştır. Kötü yanı ise, bu kurumların iyi örgütlenememesi turizm konusunda yeterli ve doğru bilgilerin ne dereceye kadar sağlıklı verildiğini düşündürmektedir.

Tablo 2: Türkiye'deki Örgün Turizm Eğitim Veren Kurumlar

MEB bünyesinde Örgün Eğitim Veren Kurumlar	Yükseköğretim Düzeyinde Örgün Turizm Eğitimi Veren Kurumlar
<ul style="list-style-type: none"> • Anadolu Ticaret Meslek Liseleri • Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri • Anadolu Meslek Liseleri • Özel Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri • Aşçılık Meslek Liseleri 	<ul style="list-style-type: none"> • Meslek Yüksekokulları • Lisans Düzeyinde Yüksekokullar • Lisansüstü Düzeyde Eğitim veren üniversiteler

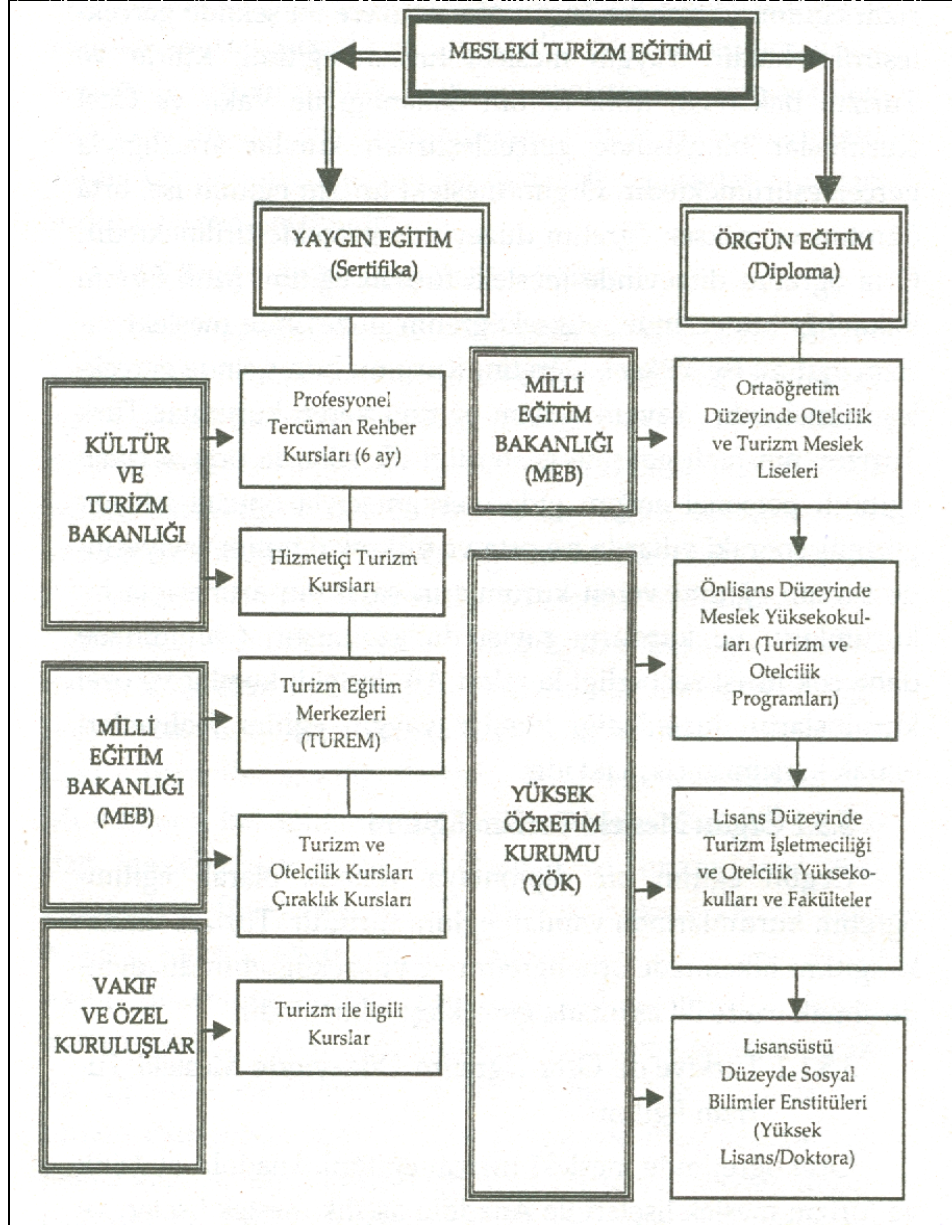
Kaynak: Hacıoğlu, Necdet., Kaşlı, Mehmet., Şahin, Seda. ve Tetik, Nuray. (2008). Türkiye'de Turizm Eğitimi, s: 13, Ankara: Detay Yayıncılık

Türkiye'deki örgün eğitim veren kurumlar ise belli bir disiplin içinde çalışmaktadır. Bunun sonucunda ise doğru ve yeterli bilgi verilip verilmediği kontrol edilebilmektedir. Özellikle Yükseköğretimde verilen eğitimlerin üniversitelere göre farklılık göstermesi yeterli ve doğru bilgi verilmesi konusunda bazen şüpheler oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde verilen örgün eğitim veren kurumların denetlenmesi ise daha kolaydır. Çünkü bu kurumlarda verilen eğitimler içeriği önceden Bakanlık tarafından hazırlandığından kontrolü daha kolay olmaktadır.

Türkiye'de mesleki nitelikte eğitim veren kurumlara ve eğitim aşamalarına bakınca, kamuya ait eğitim kurumları dışında, personelin işletmelerde açılan kurslar ve eğitim merkezlerinde açılan kurslarla eğitildikleri görülmektedir (İbicioğlu vd. 2003:5). Orta öğretimde mesleki turizm eğitimi, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri ve Anadolu Meslek Liselerinde açılan programlarla yürütülmektedir. Yükseköğretimde turizm eğitimi ve öğretimi ise; ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde gerçekleştirilmektedir (Ünlüöner, 2004:111).

Yükseköğretim kurumlarında çeşitli düzeyler itibari ile verilen turizm eğitimleri arasında meslek yüksekokullarına bağlı olarak eğitim ve öğretim veren ön lisans programları bulunmaktadır. Bu ön lisans programlarında öğrencilerin bilgi ve tecrübeyi birleştirmeleri sağlanarak, öğrencilere sektördeki ara elemanların sahip olması gereken nitelikleri kazandırılmaktadır. Lisans programları ise öğrencileri turizm endüstrisindeki başlangıç düzeydeki yönetici pozisyonları için eğitmektedir. Yüksek lisans programları, öğrencilerin belirli bir kariyere yönlendirilmiş bireyler olarak turizm endüstrisinde orta ve üst düzey yönetici, danışman ve turizm endüstrisinin bütün yönleri ile iyi bir araştırmacı olmasını sağlamaktadır. Doktora programı ise, turizm disipliniinde akademik başarı için araştırma yapmak ve problem çözmek, öğretim ve iletişim yeteneklerini geliştirerek akademik olarak en yüksek standartlarda bilgiyle donanmak amaçları yer almaktadır (Pelit ve Güçer 2006:143).

Şekil 1: Türkiye’de Mesleki Turizm Eğitim Şeması

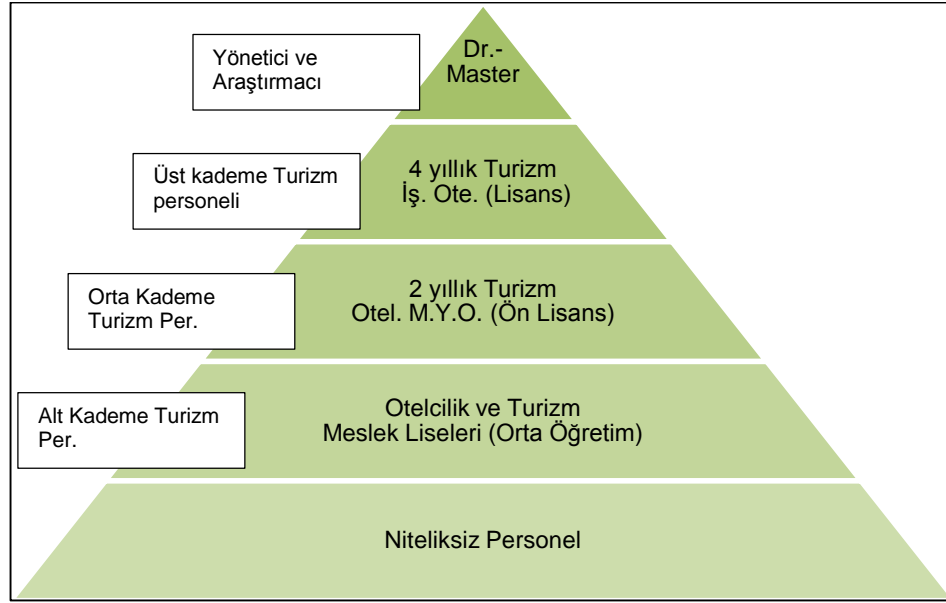

Kaynak: Hacıoğlu, Necdet (1992). Yükseköğretimde Mesleki Turizm Eğitim Geliştirme Perspektifi, Turizm Eğitimi konferans/Workshop, 9-11 Aralık 1992, Ankara (**Aktaran**) Hacıoğlu, Necdet., Kaşlı, Mehmet., Şahin, Seda. ve Tetik, Nuray. (2008). Türkiye’de Turizm Eğitimi, s:26, Ankara: Detay Yayıncılık

Şekil 1’de Türkiye’deki mesleki turizm eğitim veren kurumlar gösterilmiştir. Türkiye’de yaygın ve örgün olarak mesleki turizm eğitim verilmektedir. Bunu da Üniversiteler, Bakanlıklar ve vakıf ile özel kuruluşlar yapmaktadır.

Türkiye’deki turizm eğitim öğretim kademeleri ve bölüm çıktıları Şekil 2’de gösterilmektedir.

Şekil 2: Türkiye’deki turizm eğitim öğretim kademeleri ve bölüm çıktıları

Kaynakça: Gürdal, M. (2002). “Türkiye’de Meslek Turizm Eğitiminin Yapısal Analizi, Okullaşma- Eğitimin Kalitesi-Staj-İstihdam Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Turizm Eğitimi Konferans-Workshop, 11-13 Aralık 2002, Ankara.

Alt kademe turizm personeli yetiştirmek amacıyla faaliyet gösteren Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, orta öğretim seviyesinde yer almaktadırlar. Orta kademe turizm personeli yetiştirmek üzere faaliyette olan 2 Yıllık Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulları ise Ön lisans düzeyinde eğitim vermektedirler. Üst kademe turizm personeli yetiştirmek üzere faaliyet gösteren 4 Yıllık Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulları ise Lisans düzeyinde eğitim vermektedirler. Master ve doktora seviyesinde verilen eğitim ile de turizmde yönetici veya araştırmacı yetiştirilmektedir.

Şekil 2’deki pramidin sağlıklı olabilmesi için Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) pramidine göre şekillendirilmesi gerekmektedir (Hacıoğlu 1990). Buna göre, nitelsiz personel oranı %25 olarak verilmiştir. Alt kademe personel ise otelcilik meslek liselerinden karşılanacak ve oranı ise %46 olarak verilmiştir. Bir üst basamak olarak ise orta kademe yöneticiler gelmektedir. Bunda

oran ise %21 olup, meslek yüksekokullarında karşılanacaktır. En son olarak primadin üst seviyesi gelmektedir. Burada ise üst düzey yönetici ve uzman insan ihtiyacı lisans ve lisansüstü eğitimle karşılanması amaçlanmaktadır. Bun da oran ise %8'dir.

Türkiye'de yeni okul açılacaksa veya kontenjanlar yükseltilecekse pramit dikkate alınarak yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde turizm için gerekli eğitilmiş personel sayısında fazlalık veya yetersizlik ortaya çıkabilmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm, ülkelerin gayrisafi milli hasılasında önemli yer tutmasından dolayı günümüzde en önemli sektörler arasında yer almaktadır. Bundan dolayı turizm önem vermeyi gerektirmektedir. Nitelikli binalar yapılabilsen bile nitelikli personel ile doldurulamadığı zaman uzun dönemde turizmin önemini azalacaktır. Nitelikli personel sağlamanın yolu da eğitimden geçmektedir. Türkiye'de turizm eğitimi yayın ve örgün eğitim olarak verilmektedir. Bu eğitim kurumlarının turizmin yapısına uygun olarak düzenlenmeleri verilecek eğitimin kalitesini arttıracaktır.

Tüm bunlar ışığında mesleki eğitimle ilgili şu önerilerde bulunulabilir;

- Yükseköğretim kurumlarında verilen derslerin yeterliliğini denetleyecek bir kurul oluşturulması ve bu kurulda sektörden kişilerinde olması sağlanmalıdır.
- Bölgelerin ihtiyacına karşılık verecek şekilde ders programları düzenlenmelidir.
- Yükseköğretim kontenjanları hesaplanırken Uluslararası Çalışma Örgütü'nün pramidi dikkate alınmalıdır.
- Turizm sektörünün yapısından dolayı teorik dersler yerine uygulama derslerine daha fazla ağırlık verilmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı çok sayıda turizm eğitimi veren kurum bulunmaktadır. Bunlar tek bir çatı altına toplanarak daha düzenli hale getirilmelidir.
- Yaygın eğitim kurumlarında verilen turizm eğitim kursları üniversitelere devredilmeli ve eğitimler burada verilmelidir.
- Turizm okullarından mezun olan ister lise ister üniversite düzeyinde ayrıca bir yıl süreli mesleki yeterlilik stajı yaptırılmalıdır. Ayrıca turizmde mesleki eğitim veren öğretmenlere veya akademisyenlere 5 yılda bir yeterlilik sınavı ve 5 yılda bir üç aylık uygulama zorunluluğu getirilmelidir.

Çalışmada turizmde mesleki eğitim kavramsal boyutuyla incelenmiştir. Bunun turizmin dolağı gereği sadece teoride değil uygulama ile de desteklenmesi çalışmanın daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır.

5. KAYNAKLAR

- ATAY, Lütfü ve Yıldırım, H. Mehmet. (2008). Lisans Düzeyinde turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Profili ve Tercihlerine Yönelik Bir Araştırma, *IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, (s: 394-408).
- ATAKLI, Aylanur. (1992). Eğitim ve Mesleki Başarı, *Verimlilik Dergisi*, MPM Yayını, 1992/1, Ankara.
- AYMANKUY, Yusuf ve Aymankuy, Şimal.(2002). Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Turizm Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarının Buldukları Yerlerin Analizi ve Turizm Eğitimi İçin Öneri Bir Model, *Turizm Eğitimi Konferansı/Workshop 11-13 Aralık*, s: 29-42), Ankara.
- HACIOĞLU, Necdet., Kaşlı, Mehmet., Şahin, Seda. ve Tetik, Nuray. (2008). *Türkiye’de Turizm Eğitimi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- HACIOĞLU, Necdet (1990). Örgün Turizm Eğitimi ve Sorunları, *I. Ulusal Turizm Kongresi*, Kuşadası.
- İBİCİOĞLU, Hasan., Avcı, Umut ve Boylu, Yasin. (2003). Turizm işletmelerinde İnsan Kaynaklarının Eğitimde Stratejik Sektörel Eğitim Organizasyonlarının Uygulanabilirliğine Yönelik Bir İnceleme, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 1, (s: 1-20).
- KIZILIRMAK, İsmail, “Meslek Yüksek Okulları Turizm ve Otelcilik Programlarının Günümüz Turizm Sektörünün Beklentileri Doğrultusunda Değerlendirilmesi”, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/147/kizilirmak.htm>, erişim: 10/10/2012
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı (1999). Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları ve Programları, *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü Yayını*, Ankara
- PELİT, Elbeyi ve Güçer, Evren. (2006). Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 1, (s: 139-164).
- TARAKÇIOĞLU, Serdar (2005). Turizm Eğitiminin Sektör Açısından Önemi ve Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Konuya İlişkin Genel Öneriler, *Standart*. y:44, n:522,s:44 **Aktaran** Hacıoğlu, Necdet., Kaşlı, Mehmet., Şahin, Seda. ve Tetik, Nuray. (2008). *Türkiye’de Turizm Eğitimi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- TEZCAN, Mahmut. (1996). *Eğitim Sosyolojisi*, Feryal Matbaası, Ankara.

- ÜNLÜÖNEN, Kurban. (2000). Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Değerlendirilmesi, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 3, (s: 218-238).
- ÜNLÜÖNEN, Kurban. (2004). Turizm işletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Karşılaştırılması- 1998-1999 ve 2003-2004 Öğretim Yılları- *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 1, (s: 108-130).
- ÜNLÜÖNEN, Kurban ve Boylu, Yasin. (2005). Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi www.e-sosder.com.*, 3(12), ss: 11-32.